

ԵՐԲ ՍՈՒՐԲ Է ԱՐՄԱՏԸ

«Եթե սկիպըն սուրբ է, և զանգուման. և եթե արմատն՝ ապա և ոստըն» (Հռոմ. ԺԱ 16):

«Եթե սկիպըն սուրբ է, սուրբ է և զանգվածը. և եթե արմատը սուրբ է, ապա և՛ ճյուղերը»:

Ի լրումն ժամանակաց աշխարհ եկավ դարերով ակնկալված Մեսիան, Աստվածորդին Քրիստոս, որ պիտի փրկեր ամբողջ մարդկությունը՝ իր կենարար լույսը սփռելով աշխարհի և մարդկանց սրտերի մեջ: Քրիստոսի աստվածային հայտնությամբ նոր դարագլուխ բացվեց ամբողջ մարդկության համար: Բայց, դժբախտաբար, հրեաների մեծ մասը չընդունեց Նրան: Հրեաների ակնկալած մեսիան քաղաքական բնույթ ուներ: Այդպես են մտածում հրեաները մինչև այսօր:

Այդ հանգամանքը ցավով է նկատում նաև Պողոս առաքյալը իր «Առ Հռոմեացիս» թղթում: Նա քրիստոնեությունը չընդունած հրեաներին համարում է ծառի արմատից կտրված ճյուղեր, որոնք պիտի չորանան և ոչնչանան: «Բայց դու, որ վայրի ձիթենի էիր, — դիմում է առաքյալը նորադարձ հեթանոսներին, — պատվաստվեցիր նրանց վրա և մասնակից եղար արմատին» (Հռոմ. ԺԱ 17):

Հրեաները հեռացան արմատից, հեռացան իրենց իսկ մարգարեներից, հեռացան Աստուծուց: Եվ նրանց տեղը բռնեցին հեթանոսները, որոնք պատվաստվեցին սուրբ արմատի վրա: «Եվ եթե արմատը սուրբ է, ապա և՛ ճյուղերը»: Պողոս առաքյալը փոխաբերական իմաստով ասում է, որ վայրի ձիթենին պատվաստվեց սուրբ արմատի վրա և առաջացավ պարարտ ու ակնիվ ձիթենի: Եվ պատահական չէ, որ անմիջապես առաքյալը

ավելացնում է. «Մի՛ պարծեցիր ճյուղերով. իսկ եթե պարծենաս, իմացի՛ր, որ ոչ թե դու ես արմատը վեր բռնում, այլ արմատը՝ քեզ» (Հռոմ. ԺԱ 18):

Ամեն ինչի հիմքը և արմատն է կարևոր: Հեթանոսները վայրի ձիթենի էին, անընդունելի, բայց երբ պատվաստվեցին սուրբ և ակնիվ արմատի վրա, ապնվացան, դարձի եկան, պարզարվեցին պարարտ ու փարթամ ճյուղերով: Իսկ այն ճյուղերը, որոնք կտրվեցին մայր արմատից, այդպես էլ չորացան և ոչնչացան:

Քրիստոնեությունը իր վեհ ու ակնիվ գաղափարներով իսկապես դարձել է մի սուրբ արմատ նաև մեր ժողովրդի համար:

Քրիստոնեությունը Հայաստանում սկսվեափորվել է դեռևս Ա դարում, Ս. Թողդեսու և Ս. Բարդուղիմեոս առաքյալների քարոզչությամբ, սրբագործվել աշխարհում առաջին մարտիրոսուհու՝ Ս. Սանդուխտ կույսի և այլ նահատակների հեղված արյամբ, վերստին հաստատվել Հայոց Հայրապետ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի ջնորհիվ: Եվ ահա այդ հիմքի, այդ ամուր ու ակնիվ արմատի վրա է, որ ընձյուղվել են մեր ամբողջ պատմությունը, մշակույթն ու գրականությունը: Այդ սուրբ արմատն էր, որ տվեց մեզ գիր և գրականություն՝ ձեռամբ մեր ժողովրդի մեծագույն ռաիփրաներ հանդիսացող Ս. Մեսրոպի և Ս. Սահակի, և այդպես փարթամորեն աճեց մեր գրի ու գրականության, արվեստի ու մշակույթի պտղաբեր ճյուղը, տվեց հայերեն Աստվածաշնչի «Թագուհի թարգմանությունաց»-ը, տվեց խորենացու և այլոց Ողբով ողորդված, բայց հերոսապատում մատյանները, Եսնիկ Կողբացու և Դավիթ Անհաղթի

կուտ տրամաբանությունն ու աստվածախոս Սուրբ Նարեկացու սրտահույզ աղերսը:

Մի՞թե այդ սուրբ արմատի վրա չհիմնվեց նաև հայ ազատագրական շարժման ըմբոստ ու սլացիկ ճյուղը, սկսած Ե դարից՝ Վարդան-Վահանյան պատերազմներից, երբ մեր ժողովուրդը մեկ հոգի, մեկ միտք դարձած, պինվորի սրին միացրած քահանայի խաչը՝ ելավ պայքարելու բռնակալի դեմ «Վասն Յիսուսի, Վասն Հայրենեաց» (Եղիշեն), վասն լույսի, վասն հավատի ու արդարության, մինչև Սարգարապատի հերոսամարտը, երբ մեր դարահալած ժողովուրդը, դավաճանված բոլոր մեծ պետությունների կողմից, լքված ու արհամարհված, տակավին երեք տարի առաջ, 1915 թվականի Ապրիլյան եղեռնին, կես մարմին դարձած, Վարդանանց ոգով ելավ ընդդեմ թշնամու և հաստատեց, որ դեռևս պետք է ապրի, պետք է կռվի ու ստեղծագործի, որ պետք է իր նոր խոսքն ասի աշխարհին:

Քրիստոնեության հաստատումով է, որ աճեցին մեր ժողովրդի ինքնությունը հաստատող ամուր ուստերը, որոնք խորհրդանշում են մեր, ժողովրդի պատմությունը, մշակույթը, գիրն ու գրականությունը: Եվ այդ ամուր ուստերն են, որոնք սնունդ ստանալով սուրբ արմատներից, դարձել են հենարանը մեր ժողովրդի ինքնության ու արժանապատվության: Եվ այսօր այն հայ մարդը, որ հեռու է կանգնած մեր ժողովրդի պատմությունից և նրա մշակույթից, ում հոգին չեն բորբոքում Վարդանանց մարտիկների հերոսությունն ու Տեր-Ջորի անսպասելի վայրագ գազանի ճիրաններում հոշոտվող հայ մանկիկների մահվան հառաչանքը, նա ճշմարիտ հայ չէ՝ երբեք, այլ ստրկացած է հոգով: Այդպիսիները այն ճյուղերն են, որոնք կտրվել են մայր ծառից, չորացել, ոչնչացել:

Հայ ժողովուրդը դարերի խորքից եկած ամուր ու փաթթած մի ծառ է, հաստատուն արմատներով: Շատ քամիներ են եկել ու անցել, փոթորիկներ ոռնացել գազանի նման,

սարսափալու ջանքն է շարունակ շողացել նրա գլխավերևում, բայց այդ ծառը միշտ մնացել է հաստատուն, կտրվել են ճյուղերը, թափվել տերևները, բայց միշտ կանգուն են մնացել ծառի արմատներն ու բունը:

Եվ այսօր մեզանից յուրաքանչյուր ոք պետք է ամուր մնա այդ ծառի վրա, չկտրվի նրանից, եթե ոչ՝ կօտարանա, կալատերվի հոգով, կչորանա ու կոչնչանա: Պետք է մեզանից յուրաքանչյուր ոք հավատարիմ մնա հայրենի սրբալեռասուրբ ավանդություններին, որոնք կերտվել են մեր ժողովրդի արյան գնով, միշտ հավատարիմ մնա հայ մշակույթին, մեր պատմությանը: Միայն այդ դեպքում կծաղկի ու կբողբոջի մեր ժողովրդի հոգևոր ինքնության խորհրդանշող հանդիսացող ծառը: Դրա համար պետք է նախ և առաջ հավատարիմ մնալ հայրենի հողին:

Այսօր դեռևս մեր ժողովրդի մի մասը դժբախտ ճակատագրի բերմամբ կտրված է Մայր Հողից: Մայր հայրենիքն ու Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը ամեն ջանք ու եռանդ թափում են, որպեսզի չչորանան մեր ժողովրդի մաս կազմող, բայց օտար ավեր ընկած աշդ ճյուղերը և ի վերջո պատվաստվեն մայր հողին: Չէ՞ որ այս մի բուռ հողը, մեր այս փոքրիկ, բայց լուսավոր հայրենիքը ձեռք է բերվել իրենց պապերի արյամբ ու քրտինքով, հայրենիք, որը, անցնելով մահվան ճիրաններից, այսօր վերածնվել է, հարություն առել, բուծել իր անցյալի ահավոր վերքերը, հայրենիք, որ դարերի ընթացքին հոշոտված ու բզկտված, այսօր վեր է բարձրացել հայ շինարարի ստեղծագործ աշխատանքով:

Հայ ժողովուրդը պետք է միշտ հավատարիմ մնա իր հայրենիքին, որպեսզի աճի ու բարգավաճի, ծաղկի ու պտղաբերի, որպեսզի միշտ կանգուն մնա, ամուր ու հաստատուն՝ մեր հավերժության ծառը:

ՎԱՐԴԱՆ ՍՐԿ. ԲԱՂՂԱՍԱՐՅԱՆ
(Հոգևոր ձեմարանի Գ լսարանի ուսանող)

